

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

ÖĞRETMENLERİN SİBER MOBBİNG ALGILARI

Ali DÖNMEZ

DENİZLİ 2024

**T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ**

ÖĞRETMENLERİN SİBER MOBBİNG ALGILARI

Ali DÖNMEZ

Danışman

Doç. Dr. Aydan ORDU

TEŞEKKÜR

Yüksek lisansın başından sonuna kadar geçen süreçte, akademik bilgisi ve değerli fikirleri ile projemin tamamlanması için çok fazla destek olan proje danışmanım değerli hocam Doç. Dr. Aydan ORDU'ya,

Lisans ve Yüksek Lisans derslerimde Pamukkale Üniversitesinde eğitim aldığım tüm hocalarıma,

Projemde anket çalışmalarına destek veren öğretmen arkadaşlarıma,

Proje çalışmalarım süresince anlayışla destek olan aile büyüklerim ile kıymetli eşim Derya, kızlarım Zeynep ve Ecrin'e,

Sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Ali DÖNMEZ

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; Proje içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi, Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Ali DÖNMEZ

ÖZET

Öğretmenlerin Siber Mobbing Algıları

DÖNMEZ, Ali

Yüksek Lisans Projesi, Eğitim Bilimleri ABD,

Eğitim Yönetimi Bilim Dalı

Proje Danışmanı: Doç. Dr. Aydan ORDU

Ocak 2024, 44 sayfa

Bu araştırmada öğretmenlerin siber mobbing algıları ve bunun çeşitli değişkenlere göre durumunun ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Nicel ve tarama modelinde yapılan bu araştırmada Pamukkale ilçesinde ortaokullarda çalışan öğretmenlerden 368 öğretmene kolay ulaşılabilir örneklem yöntemiyle ulaşılarak veri toplanmıştır. Araştırmada öğretmenlerin siber mobbing algılarının içsel sebepler ve siber mobbingin etkileri boyutlarında çok düşük, biçim ve sıklık, aile veya arkadaş bilgilendirme, kurum bilgilendirme, dışsal sebepler, önleyici tedbirler boyutlarında düşük düzeyde iken tedbirlere yönelik beklenti boyutunda ise yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin siber mobbing algıları öğretmenlerin eğitim düzeylerinde ve medeni durumlarına göre farklılık göstermemiş ancak cinsiyet, kariyer durumu, branş ve yaş durumlarına göre ise farklılık göstermiştir.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen, mobbing, siber mobbing, baskı, şiddet, yıldırma

İÇİNDEKİLER

PROJE ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ETİK BEYANNAMESİ	v
ÖZET	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLOLAR DİZİNİ	xi
BİRİNCİ BÖLÜM – GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Problem Cümlesi	2
1.1.2. Alt Problemler	2
1.2. Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	2
1.4. Varsayımlar	2
1.5. Sınırlılıklar	3
1.6. Tanımlar	3
İKİNCİ BÖLÜM – KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	4
2.1. Mobbing Tanımı	4
2.2. Siber Zorbalık ve Türleri	4
2.3. İlgili Araştırmalar	9
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM – YÖNTEM	11
3.1. Araştırmanın Modeli	11
3.2. Evren ve Örneklem	11
3.3. Veri Toplama Aracı	12
3.4. Verilerin Toplanması	13
3.5. Verilerin Analizi	13
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM - BULGULAR VE YORUMLAR	15
4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular	15

4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	15
4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	16
BEŞİNCİ BÖLÜM - TARTIŞMA VE ÖNERİLER	24
5.1. Tartışma ve Sonuç	24
5.2. Öneriler	26
KAYNAKÇA	27
EKLER	29
ÖZGEÇMİŞ	35

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. <i>Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri Dağılımı</i>	11
Tablo 3.2. <i>Verilerin Güvenirlik, Basıklık ve Çarpıklık Analizi Sonuçları</i>	13
Tablo 4.1. <i>Öğretmenlerin Siber Mobbing Alt Boyutları ve Geneline İlişkin Algıları</i>	15
Tablo 4.2. <i>Öğretmenlerin Siber Mobbing Algılarının Cinsiyete Göre Analiz Sonuçları</i>	16
Tablo 4.3. <i>Öğretmenlerin Siber Mobbing Algılarının Eğitim Düzeyine Göre Analiz Sonuçları</i>	17
Tablo 4.4. <i>Öğretmenlerin Siber Mobbing Algılarının Kariyer Düzeyine Göre Analiz Sonuçları</i>	18
Tablo 4.5. <i>Öğretmenlerin Siber Mobbing Algılarının Branşa Göre Analiz Sonuçları</i>	19
Tablo 4.6. <i>Öğretmenlerin Siber Mobbing Algılarının Yaşa Göre Analiz Sonuçları</i>	21
Tablo 4.7. <i>Öğretmenlerin Siber Mobbing Algılarının Medeni Duruma Göre Analiz Sonuçları</i>	23

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

Mobbing son zamanlarda üzerinde sıklıkla durulan ve özellikle iş yaşamında sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Bu durum son zamanlarda siber alanda da yaşanmaktadır. Bu durum siber mobbing olarak adlandırılmakta ve gün geçtikçe de hissedilir olma durumu artmaktadır.

1.1. Problem Durumu

Mobbing; alan yazında farklı biçimlerde ifade edilmiş ve tanımlanmışsa da genel olarak kısaca baskı, yıldırma ve psikolojik şiddet biçiminde tanımlanmaktadır. Tarih boyunca istihdam alanını doğal olarak rahatsız eden ve ne yazık ki çok az ilgi gören mobbing olgusu, çeşitli mesleki ortamlarda sayısız çalışan için devam eden bir sıkıntı kaynağı olmaya devam etmektedir. Bu yaygın sorun için evrensel olarak üzerinde mutabık kalınmış yasal bir tanımın hala yapılamadığını kabul etmek zorunludur (Gürhan, 2013). Mevcut literatür taramaları incelendiğinde, bu kavramın toplumsal inceliklerle örülü soyut bir yapıya sahip olması nedeniyle, yabancı ve Türk bilim insanları arasındaki ayrım konusunda kesin bir fikir birliğine varılamadığı görülmektedir. Bu nedenle, kavrama ışık tutabilmek için çeşitli tanımların bir araya getirilmesi gerekmektedir. Bu tanımlardan biri, mobbing üzerine kapsamlı çalışmalar yapmış olan Tim Field tarafından yapılmıştır. Field, mobbingi, bu tür kötü muameleye hedef olan bireylerin öz güven ve öz değerlerine yönelik ısrarlı ve acımasız bir saldırı olarak tanımlamaktadır (Bilgili, 2015).

Yüz yüze gerçekleşen geleneksel akran zorbalığının aksine, siber zorbalık çeşitli yöntemleri kapsar ve çeşitli çevrimiçi ortamlarda gerçekleşir. Bu davranış biçimi özellikle çevrimiçi ortamlarda yaygındır. Siber zorbalığın uygulandığı platformlar arasında cep telefonları, sosyal medya platformları, doğrudan mesajlar, e-posta, web siteleri, bloglar, çevrimiçi oyunlar ve sohbet odaları yer almaktadır (Hunter, 2012). Bu ortamlarda yapılan zorbalık siber zorbalık olarak ifade edilmekle birlikte çok farklı biçimleri olabilmektedir. Bu ortamlarda öğretmenlerin maruz kaldıkları siber zorbalık uygulamaları zaman zaman yaşanabilmektedir. Özellikle sosyal medyada isimsiz ve art niyetli biçimde yapılan yıpratma, iftira, itiraf yalanları gibi çeşitli siber mobbingler öğretmenleri zor durumda bırakabilmekte ve olumsuzluklar yaşamalarına neden olabilmektedir. Bu nedenle araştırmada bu konu araştırılmıştır.

1.1.1 Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi; “Öğretmenlerin siber mobbing algıları ne düzeydedir?” şeklinde belirlenmiştir.

1.1.2 Alt Problemler

Araştırmanın alt problemleri şöyledir.

- 1) Öğretmenlerin siber mobbing alt boyutlarına ilişkin algıları ne düzeydedir?
- 2) Öğretmenlerin siber mobbing algıları öğretmenlerin cinsiyet, öğrenim düzeyi, kariyer durumu, branş, yaş ve medeni durumlarına göre farklılık göstermekte midir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı öğretmenlerin siber mobbing algıları ve bu algılarının öğretmenlerin kişisel özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya çıkarmaktadır. Araştırma sonuçlarının başta eğitim çalışanları ve öğretmenlere, eğitim politika yapıcılarına ve akademisyenlerine faydalı olması da amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

İnternet, iletişim teknolojileri, sosyal ağ kullanımının, teknolojinin gelişmesi ile birlikte giderek artması ve siber mobbing-zorbalık ile ilişkili davranışların çalışanları ve özellikle kamu çalışanlarının daha zor şartlarda çalışmasına neden olmaktadır. Her türlü şikâyet mekanizmasının işler biçimde ve herhangi bir yaptırım olmaksızın yapılabilmesi çalışanların şikâyet edilmesine, inceleme ve soruşturma geçirmesine neden olmaktadır. Bu durumun çok yaygın olarak görülmesi siber zorbalık-mobbing ile ilgili araştırmaların son yıllarda öneminin artmasına neden olmuştur. Ancak genel olarak akranlar arası, öğrenciler ve ergenler çalışma konusu olarak ele alınmışsa da öğretmenlerle ilgili bu konuda çalışma oldukça azdır. Bu çalışma bu konuda öncü bir çalışma olabilecektir. Yine öğretmenlerin siber mobbinge maruz kalmaları ve bu konudaki algılarının ortaya çıkarılması da önemlidir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmanın varsayımları şunlardır:

1. Katılımcıların çalışma konusu ile ilgili değişkenler açısından kendilerini değerlendirebilme yeterliğinde oldukları varsayılmaktadır.
2. Katılımcıların ölçme aracına verdikleri tepkiler onların gerçek görüş ve düşüncelerini yansıtmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

- 2023-2024 eğitim öğretim yılında Denizli ili Pamukkale ilçesinde çalışan ortaokul branş öğretmenlerin görüşleriyle sınırlıdır.
- Araştırma, konuyla ilgili literatür taraması ve katılımcıların ölçme aracına verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Siber mobbing: Bilgi iletişim teknolojileri kullanılarak bir kişinin veya grubun başka bir kişi veya gruba ruhsal veya psikolojik zarar verme amacıyla kasıtlı, tekrarlı ve düşmanca davranışlar sergilemesidir (Dinç, 2020).

Siber zorbalık: Başka birine zarar vermeye yönelik saldırganca davranışların tekrarlayan biçimde ve kasıtlı olarak dijital araçlarla dijital ortamda gerçekleşmesidir.

Siber zorba: Siber zorbalık eylemlerini gerçekleştiren kişilerdir (Betts, 2015).

Siber mağdur: Siber zorbaların davranışlarının hedefi olan, davranışlarından zarar gören kişilerdir (Aktürk, 2015).

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, konuya ilişkin alan yazın taramasında ve bu alanda yürütülmüş ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

2.1. Mobbing Tanımı

Ülkemizdeki literatür incelendiğinde, çok sayıda akademisyenin bu kavrama açıklık getirmeye çalıştığı görülmektedir. Bu alandaki öncü araştırmacılardan biri olan Tınaz, mobbingi bireyin mesleğine, öz değerine, öz güvencesine, psikofiziksel esenliğine ve sosyal bütünlüğüne yönelik etik standartlarını aşan yoğun bir saldırı olarak nitelendirmektedir (Tınaz, 2011). Dabakoğlu (2019) mobbingi, düşmanca ve etik olmayan iletişim yoluyla ortaya çıkan bir tür psikolojik zorlama ve yıldırma olarak tanımlamıştır. Benzer şekilde, Çobanoğlu (2005) mobbingi, psikolojik terörizmin bir biçimi olarak etiketlenilebilecek çatışmanın yeni ve yıpratıcı bir tezahürü olarak nitelendirmektedir. Taşkın'a göre, ortaya koyduğu kavram, alay etme, korkutma, kötü muamele, kışkırtma, aşağılayıcı inceleme, kötü muamele, aldatma, dışlama ve tecrit etme gibi bir dizi davranışı kapsamaktadır (Taşkın, 2016).

Bingöl ayrıca yıldırma, yaş, ırk, cinsiyet, inanç sistemi, milliyet veya başka herhangi bir gerekçeye bakılmaksızın mağdura yönelik çeşitli kötü muamele ve taciz biçimlerinin uygulanması yoluyla başlayan ve yoğunlaşan psikolojik terörizmin metodik bir biçimi olarak açıklamıştır. Buna ek olarak, Bingöl yıldırmanın temel amacının itaat zorlamak, kontrol uygulamak, disiplin aşılacak ve hedef alınan bireyi yıldırmanın iradesine tabi kılmak ve derin bir itaat duygusu beslemek olduğunu ileri sürmüştür (Bingöl, 2007). Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu'nun 6701 sayılı Kanunu'nun 2/g maddesine göre, işyerinde yıldırma, bir bireyi izole etmek, marjinalleştirmek veya iş görevlerini yerine getirmesini engellemek amacıyla gerçekleştirilen kasıtlı bir dizi eylem olarak tanımlanmaktadır. Bu tür davranışlar, bu mevzuatta belirtilen ayrımcı kriterlere dayanmaktadır (Dabakoğlu, 2019).

2.2. Siber Zorbalık ve Türleri

Siber zorbalık; geleneksel yüz yüze zorbalığa kıyasla kaçınılmazlığı ve artan karmaşıklığı nedeniyle sıklıkla zorbalığın en tehlikeli tezahürü olarak kabul edilmektedir (Parks, 2013). Çağdaş toplumda, ergenlerin boş zamanlarını değerlendirme, akranlarıyla

mesaj alışverişinde bulunma ve bilgi edinerek faydalanma aracı olarak çeşitli iletişim teknolojilerini kullanmaları olağan bir durumdur (Weber & Pelfrey, 2014). Ne yazık ki, bu teknolojileri kullanan ergenler arasında sıklıkla ortaya çıkan endişe verici bir eğilim de siber zorbalıktır. Eskiden zorbalılar kurbanlarını yalnızca eğitim kurumlarının sınırları içinde, işe gidip gelirken ya da ders dışı ortamlarda hedef alırlardı. Ancak, çeşitli iletişim teknolojilerinin ortaya çıkmasıyla birlikte, mağdurlar zorbalık vakalarından kaçmakta daha büyük zorluklarla karşılaşmaktadır (Hunter, 2012). Yüz yüze gerçekleşen geleneksel akran zorbalığının aksine, siber zorbalık çeşitli yöntemleri kapsar ve çeşitli çevrimiçi alemlerde gerçekleşir. Bu davranış biçimi özellikle çevrimiçi ortamlarda yaygındır. Siber zorbalığın uygulandığı platformlar arasında cep telefonları, sosyal medya platformları, doğrudan mesajlar, e-posta, web siteleri, bloglar, çevrimiçi oyunlar ve sohbet odaları yer almaktadır (Hunter, 2012).

Siber zorbalık faillerinin gerçek kimliklerinden kaçmalarını kolaylaştıran önemli bir unsur olan anonimliğin varlığı, bu tür davranışların doğasında var olan bir özelliktir. Bu durum, siber zorbalığın hem açık hem de örtük örneklerine yol açmaktadır (Chadwick, 2014). Çeşitli akademik kaynaklar siber zorbalık olgusunu ele almış ve siber zorbalık kapsamına giren bir dizi çevrimiçi davranışı tanımlamıştır. Bu söyleme yapılan önemli katkılar arasında Baştürk (2020), Chadwick (2014) ve Chisholm (2014) tarafından yapılan ve siber zorbalığın kapsadığı davranışlara toplu olarak genel bir bakış sağlayan çalışmalar yer almaktadır.

- Kasıtlı olarak saldırgan bir iletişim tarzı benimseme, parlama
- Birisine utandırıcı içerikler (fotoğraf, video, vb.) veya fiziksel saldırı görüntüleri gönderme
- Birisiyle ilgili utandırıcı, kırıcı ve zarar verici bilgi ve içerikler (fotoğraf, video, vb.) yayma (ifşa ve düzenbazlık)
- Dedikodu yayma
- Fiziksel olarak zarar vereceğine yönelik tehdit etme
- Çevrimiçi ortamlarda gizlice takip ederek taciz etme (cyberstalking)
- Birisini utandırıcı, kırıcı ve zarar verici nitelikte kötü niyetli internet sayfası oluşturma
- Birisini dışlamak için çevrimiçi ortamları manipüle etme
- Birisinin sırlarını ifşa etme
- E-posta veya sosyal medya hesabının ele geçirme, birisinin haberi olmadan cihazının kontrolünü ele geçirerek dosyalarına ulaşma
- Takma ad kullanılarak kimliği gizleme yoluyla insanlarla etkileşim kurma

- Birisini yanlış tanıtmak veya iftira atmak için çevrimiçi ortamlarda oymuş gibi davranarak o kişinin kimliğine bürünme
- Çok oyunculu çevrimiçi oyunlarda saldırgan bir iletişim tarzı benimseme, hile yapma ve zararlı gruplar oluşturma
- Müstehcen görüntüler paylaşma
- Birisine fiziksel şiddet uygulayıp görüntü kaydına aldıktan sonra bu görüntüleri paylaşma

Chisholm'un (2014) araştırmasının da gösterdiği gibi, siber zorbalığın belirli tezahürleri ilişkisel saldırganlığı da kapsamaktadır. Her ne kadar incitici veya tehditkâr dil kullanımı geleneksel zorbalığın tanımlayıcı bir özelliği olsa da, Hunter (2012) ve Netzley (2014) tarafından tartışıldığı üzere, bu tür içeriklerin elektronik iletişim kanalları aracılığıyla gerçekleştirilmesi, ilişkisel saldırganlık içeren siber zorbalığın ortaya çıkabileceği özel bir yolu temsil etmektedir. Bu davranışlar, bireylerin web sitelerindeki doğrudan mesaj bölümleri, e-postaları veya sosyal medya hesapları aracılığıyla mesaj iletimi gibi çeşitli iletişim biçimlerini kapsamaktadır. Tipik olarak, bu etkileşimler, bireylerin kötü niyetli, kaba ve hatta zaman zaman hakaret ve tehdit içeren alışverişlerde bulunduğu sözlü atışmalarla karakterize edilir (Ekinci ve Kayapalı-Yıldırım, 2020). Bireylerle ilgili bilgi veya söylentilerin yayılması, genellikle yüz yüze zorbalık olarak adlandırılan yüz yüze tacizin bir tezahürü olarak kabul edilmiştir. Siber zorbalığın ortaya çıkmasından önce, bu tür bilgi veya söylentilerin yayılması ağırlıklı olarak okul bağlamında veya bireyin yakın fiziksel çevresiyle sınırlıydı. Ancak günümüzde, dijital iletişimin ortaya çıkması nedeniyle, tek bir mesaj veya e-posta, söz konusu bilgilerin çok daha geniş sosyal ağlara hızla yayılmasını kolaylaştırabilmektedir (Hunter, 2012).

Bireyleri izole etmek için iletişim teknolojilerinin kullanılması, siber zorbalık alanındaki ilişkisel saldırganlık boyutunun önemli bir yönünü oluşturmaktadır. Bu tür davranışlar, bir kişiyi arkadaş listesinden veya bir gruptan çıkarmak (Chisholm, 2014), söz konusu gruplara katılımını engellemek, mesajlarına yanıt vermemek ve hatta kişisel sosyal medya veya e-posta hesaplarına erişimi reddetmek gibi eylemleri kapsar (Ekinci ve Kayapalı-Yıldırım, 2020). Sosyal psikolojinin de belirttiği gibi, insanların temel ihtiyaçlarından biri bir gruba ait olmaktır. Bu nedenle, çevrimiçi veya çevrimdışı ortamlarda bir gruptan dışlanmanın, özellikle genç bireylerin sosyalleşme süreci ve özgüvenleri üzerinde zararlı etkileri olabileceği sonucuna varılabilir (Baştürk, 2020).

Kimliğe bürünme, siber zorbalığı diğer zorbalık türlerinden ayıran farklı bir biçimdir. Bu benzersiz özellik, siber zorbaların kurbanlarının kimliğine bürünebilmeleri ve

çevrimiçi iletişim kanalları aracılığıyla onlar adına yanlış ve yanıltıcı bilgiler yayabilmelerinin kolaylığında yatmaktadır. Kurbanlara uygulanan bu özel eziyet yöntemi, siber zorbalık alanında psikolojik açıdan en sıkıntılı deneyimlerden biri olarak kabul edilmektedir (Chadwick, 2014). Siber zorbalar, hayali elektronik posta veya sosyal medya profilleri kullanarak veya bireyin mevcut elektronik posta veya sosyal medya hesaplarının kontrolünü ele geçirerek söz konusu kişinin kimliğini benimseyerek kişisel bilgilerin yayılması, tehditler yayınlanması ve hedef alınan tarafın karakterini lekelemeye çalışmaktadır (Ekinci ve Kayapalı-Yıldırım, 2020). Siber zorbalığın bu şekilde ortaya çıkmasının arkasındaki gerekçelerden biri, yakın tanıdıkların sosyal medya platformlarına giriş bilgilerini paylaşması ve bunun sonucunda bu hesaplara erişimi olan gençlerin, bir arkadaşlığın sona ermesinin ardından söz konusu kişinin kimliğine bürünerek ve aşağılayıcı, küçük düşürücü veya ahlaki açıdan sakıncalı içerikler yayarak intikam almaya çalıştığı durumlara yol açmasıdır (Baştürk, 2020). Sonuç olarak, siber mağdur, siber zorbanın dijital olarak manipüle edilmiş fotoğraflar da dahil olmak üzere bu platformlarda aşağılayıcı, utanç verici veya etik olmayan materyaller yayınlamasını engelleme konusunda güçsüz hale getirilmektedir.

Kişisel sırlar ya da utanç verici içerikler barındıran metin mesajları ya da e-postalar gibi gizli bilgilerin hedeflenen alıcı dışındaki kişilerle paylaşılması (ifşa) ya da bir kişinin bu tür bilgileri başkalarına ifşa etmesi için manipüle edilmesi (aldatma), siber zorbalığın ek bir biçimini oluşturmaktadır (Chadwick, 2014). Bu tür içerikler, bir bireyin açıkça başkalarından saklamak istediği bilgileri temsil eder ve genellikle arkadaşlıkların bozulması veya romantik bir ilişkinin sona ermesi nedeniyle yayılır (Baştürk, 2020). Bu tür materyalleri yayma eyleminin altında yatan temel amaç, hedef alınan bireyi aşağılamak, küçümsemek veya şantaj yapmaktır (Ekinci ve Kayapalı-Yıldırım, 2020).

Siber zorbalığın bir uzantısı olan siber taciz, istenmeyen aramalar yapmak, ısrarlı takiplerde bulunmak ve elektronik iletişim platformları aracılığıyla tehditler savurmak gibi bir dizi davranışı kapsamaktadır. Bu eylemler tekrar tekrar gerçekleştirilmekte, hedef alınan kişilerde önemli sıkıntılara yol açmakta ve kişisel güvenliklerine ilişkin endişeleri artırmaktadır. Araştırmacılar, siber tacizin dört farklı kategorisini tanımlamıştır: tehdit davranışı, kişinin çevrimiçi itibarına zarar verme, taciz amacıyla kötü amaçlı yazılım kullanma ve çeşitli teknolojik araçlar kullanarak özel bilgilere yetkisiz erişim sağlama (Baştürk, 2020). Hunter'ın (2012) araştırmasına göre, siber tacizciler, eski romantik partnerler, sonradan sona eren yalnızca çevrimiçi ilişkilere girmiş bireyler ve hatta rastgele bireyler de dahil olmak üzere çeşitli geçmişlerden gelen bireyleri kapsamaktadır. Kowalski

ve diğerleri (2008) tarafından vurgulandığı üzere, bu siber tacizcilerin dijital ortamlarda yalnızca saldırgan davranışlar sergileyenlere kıyasla daha fazla korku uyandırdığı ve daha önemli bir tehdit oluşturduğu gösterilmiştir. Altta yatan endişe, Hunter (2012) tarafından vurgulandığı üzere, bu kişilerin taciz edici davranışlarını sanal alemden fiziksel dünyaya taşıma potansiyelinden kaynaklanmaktadır.

Teknolojideki sürekli ilerlemeler, siber zorbalık davranışlarının sürekli bir evrim geçirmesine yol açmıştır; bu davranışlar artık çeşitli biçimlerde ortaya çıkmakta ve farklı sanal platformlara taşınmaktadır. Günümüz çocukları ve ergenleri arasında çevrimiçi oyunlara olan ilginin artması ve bunun sonucunda siber zorbalık faaliyetlerinin bu dijital alanlara taşınması buna bir örnektir. Çevrimiçi oyunlar bağlamında, kullanıcılar öncelikle takma adlar benimseyerek gerçek kimliklerini etkili bir şekilde gizlemektedir. Ayrıca, herhangi bir eğlence aktivitesine benzer şekilde, bir oyuna katılmanın verdiği heyecan bireylerde olumsuz duygulara yol açabilir ve bu da hoşnutsuzluklarını başkalarının üzerine atma eğilimiyle sonuçlanabilir. Sonuç olarak, bu durum acemi katılımcılara yönelik taciz, kasıtlı sabotaj eylemleri ve hem sanal oyun ortamında hem de ilgili sohbet odaları ve tartışma forumlarında düşmanca ve aşağılayıcı bir iletişim tarzının benimsenmesi şeklinde ortaya çıkabilir (Hunter, 2012).

Çeşitli siber zorbalık türlerinin aksine, neşeli tokatlar olarak bilinen olgu, çevrimiçi tacizin yaygın ve küresel bir tezahürü olarak ortaya çıkmıştır. Bu terim bir eğlence unsurunu akla getirirse de, hedef alınan bireyler üzerindeki zararlı etkisini kabul etmek hayati önem taşımaktadır. Kaydedilen ve daha sonra çevrimiçi olarak yayılan bu tür olaylar, mağdurları genellikle tehdit veya taciz eylemlerinde bulunan tanıdık olmayan kişiler tarafından aşağılanmaya maruz bırakmaktadır (Ekinci & Kayapalı-Yıldırım, 2020). Neşeli tokat saldırısı olarak bilinen olgu, bir bireyin diğerine fiziksel bir saldırı başlattığı, üçüncü bir tarafın ise olayı bir mobil cihaz, tipik olarak bir cep telefonu, kullanarak belgelediği bir senaryoyu ifade eder. Kaydedilen bu görüntüler daha sonra internette yayılmakta ve çeşitli bireyler tarafından tekrar tekrar izlenmektedir. Sonuç olarak, siber zorbalığın bu türünü, bir kişiye karşı gerçekleştirilen şiddet eylemlerinin videoya kaydedilmesi, ardından çevrimiçi olarak yayılması ve daha sonra başkaları tarafından izlenmesi olarak sınıflandırmak mümkündür. Bu ortamda saldırgan davranışların ortaya çıkması çoğu zaman sadece fiziksel saldırının ötesine geçerek ölümcül sonuçlara kadar uzanabilecek ciddi sonuçlara ve yasal sonuçlara yol açmaktadır (Hunter, 2012).

Özetle, teknolojinin yaygınlaşmasının, yüz yüze etkileşimden kaçınan çeşitli taciz biçimlerini kapsayan siber zorbalığın ortaya çıkmasını kolaylaştırdığı açıktır. Siber

zorbalık, bireyleri daha kolay ve etkili bir şekilde hedef almalarını sağlayan iletişim teknolojilerini kullanmadaki üstün bilgi ve ustalıklarından yararlanma eğilimindedir.

2.3. İlgili Araştırmalar

Geng ve arkadaşları (2022) yakın zamanda siber mağduriyet ve özgeci davranışlar arasındaki ilişkiyi çevrimiçi katılım bağlamında araştırmak üzere bir çalışma yürütmüştür. Araştırmacılar, bu ilişkiye aracılık etmede temel öz değerlendirilmelerin ve cinsiyetin rolünü incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaca ulaşmak için, Çin'de yaşları 10 ila 16 arasında değişen 820 ergenden elde edilen verileri hiyerarşik regresyon analizi kullanarak analiz etmişlerdir. Çalışmanın sonuçları, çevrimiçi ortamda özgeci davranışlarda bulunmanın siber mağduriyet vakalarını öngörebileceğini göstermektedir. Temel öz-değerlendirmelerin ve cinsiyetin aracı etkisi araştırıldığında dikkate değer bulgular ortaya çıkmıştır. Spesifik olarak, daha düşük temel öz-değerlendirmelere sahip ergenlerin yanı sıra çevrimiçi ortamda yüksek özgeci davranışlar sergileyen erkeklerin siber mağduriyete karşı daha yüksek bir duyarlılık sergilediği belirlenmiştir.

Kocaturk ve Türk-Kurtça (2021) akran zorbalığı, siber zorbalık, ahlaki çözülme ve empatik kaygı arasındaki ilişkileri araştırmak amacıyla ampirik bir araştırma yürütmüştür. Çalışmaya, yaşları 18 ile 25 arasında değişen üniversite öğrencisi 270 kişilik bir örneklem dahil edilmiştir. Araştırmacılar, toplanan verileri incelemek ve ilgili değişkenler arasındaki ilişkileri gözlemlemek için basit bir doğrusal regresyon analizi kullanmıştır. Analiz, ahlaki kopuş, akran zorbalığı ve mağduriyetin siber zorbalığı önemli ölçüde ve pozitif yönde yordadığını ortaya koymuştur. Ayrıca, çoklu regresyonun istatistiksel analizi, akran zorbalığı ve mağduriyetinin önemli yordayıcıları olarak ahlaki kopuş ve empatik kaygıyı ilişkilendiren kayda değer bulguları ortaya çıkarmıştır.

Akyüz ve Koç (2020), empati odaklı bir psiko-eğitim programının ergenlerin empati düzeyleri ve siber zorbalığa katılımları üzerindeki etkisini araştırmak amacıyla bir çalışma yürütmüştür. Araştırmada her biri on iki dokuzuncu ve onuncu sınıf öğrencisinden oluşan deney ve kontrol grupları oluşturulmuştur. Empati Odaklı Siber Zorbalık Psiko-Eğitim Grubu olarak bilinen bir müdahale, deneysel kohort üzerinde sekiz haftalık bir süre boyunca uygulanmıştır. Çalışma bulguları, söz konusu psiko-eğitim programının ergenlerin siber zorbalık, siber mağduriyet ve empati düzeyleri üzerinde fark edilebilir bir etki göstermediğini ortaya koymuştur.

Brown ve meslektaşları (2019) tarafından yürütülen bu araştırma, Karanlık Dörtlü kişilik özelliklerinin, özellikle de sadizm kişilik özelliğinin Karanlık Üçlü (narsisizm,

Makyavelizm ve psikopatiyi kapsayan) ile dahil edilmesinin, çeşitli kültürel bağlamlarda gözlemlenen siber zorbalık düzeyleri üzerindeki yordayıcı yeteneğini araştırmayı amaçlamıştır. Çalışma, 1464 katılımcıdan oluşan bir örneklemden elde edilen verileri analiz ederek, Karanlık Dörtlü özellikleri ile siber zorbalık davranışları arasında pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca çalışma, çeşitli kişilik özelliklerini kapsayan karanlık çeyrek ile Asya, siyah ve beyaz kökenli bireylerde siber zorbalığın ortaya çıkması arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, karanlık çeyrek puanlarında kayda değer bir cinsiyet eşitsizliği gözlenmiş, kadınlar erkeklere kıyasla daha düşük puanlar sergilemiştir.

Kırcaburun ve arkadaşları (2018) tarafından yürütülen araştırmada, dark quad kişilik özellikleri ile sorunlu sosyal medya kullanımı arasındaki ilişkide siber zorbalık, siber taciz ve siber trollemenin (belirli bir neden olmaksızın agresif, yıkıcı, aldatıcı ve rahatsız edici çevrimiçi davranışları içeren) potansiyel aracılık rolü değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla, 18-28 yaş aralığındaki 761 katılımcıdan veri toplanmıştır. Daha sonra, toplanan bu veriler çoklu aracılık teknikleriyle analize tabi tutulmuştur. Çalışmanın bulguları, erkek örnekleminde siber zorbalık ve siber tacizin Makyavelizm ile problemlili sosyal medya kullanımı arasındaki ilişkide aracı bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Buna karşılık, kadın örnekleminde narsisizmin siber taciz ile problemlili sosyal medya kullanımı arasındaki ilişkide kısmi aracılık etkisine sahip olduğu belirlenmiştir. Genel örnekleimde, sonuçlar siber zorbalık ve siber tacizin sadizm ile sorunlu sosyal medya kullanımı arasında aracı faktörler olduğunu ortaya koymaktadır.

Varghese ve Pistole (2017) tarafından yürütülen çalışma, benlik saygısı, depresyon, yalnızlık ve bağlanmanın siber zorbalık davranışları üzerindeki yordayıcı etkisini araştırmayı amaçlamıştır. Veriler, yaşları 18 ile 26 arasında değişen 338 üniversite öğrencisinden oluşan bir örneklemden çevrimiçi olarak toplanmıştır. Çalışmanın sonuçları, siber zorbalık ile siber mağduriyet arasında anlamlı bir pozitif ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Toplanan verilerin çok değişkenli varyans analizi kullanılarak incelenmesi, siber mağduriyet ile depresyon, yalnızlık ve anneye bağlanma kaygısı gibi çeşitli psikolojik faktörler arasında dikkate değer ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Buna karşılık, siber zorbalıkta bulunanlar daha düşük düzeyde öz saygı ve daha yüksek düzeyde anneye bağlanma kaygısı göstermiştir. Ayrıca, regresyon analizinden elde edilen sonuçlar, anne bağlanma kaygısının hem siber zorbalığın hem de siber mağduriyetin tek anlamlı yordayıcısı olarak ortaya çıktığını göstermiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde “araştırma modeli, evren, örneklem, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizi” bulunmaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma nicel ve tarama modelinde yapılmıştır. Tarama modelleri, “geçmişte veya hali hazırda mevcut olan bir durumu (olay, kişi, nesne) kendi şartları içinde olduğu gibi tanımlamayı amaçlayan araştırma modelleridir” (Karasar, 2020). Araştırmaya en uygun model bu olduğundan dolayı bu model kullanılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2023-2024 Eğitim yılında Pamukkale ilçesinde resmi ortaokullarda çalışan branş öğretmenlerinden oluşmaktadır. Evrenden kolay ulaşılabilir örneklem ile 400 öğretmene ulaşılmıştır. Tam doldurulan 368 ölçek değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırmaya katılım sağlayan ortaokul öğretmenlerinin kişisel özelliklerine göre dağılımları Tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1. Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri Dağılımı

Değişken	Kategori	n	%
Cinsiyet	Kadın	228	62,0
	Erkek	140	38,0
Eğitim Düzeyi	Lisans	284	77,2
	Lisansüstü	84	22,8
Kariyer düzeyi	Öğretmen	84	22,8
	Uzman öğretmen	228	62,0
	Başöğretmen	56	15,2
Branş	Beden-Müzik	40	10,9
	DİKAB	40	10,9
	Fen-Matematik	148	40,2
	İngilizce	72	19,6
	Türkçe-Sosyal Bilgiler	68	18,5
Yaş	35 yaş ve altı	72	19,6
	36-40	124	33,7
	41-45	84	22,8
	46-50	44	12,0
	51 ve üstü	44	12,0
Medeni durum	Evli	324	88,0
	Bekar	44	12,0

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan ortaokul öğretmenlerinin % 62,0’si kadın iken % 38,0’i erkeklerden oluşmaktadır. Öğretmenlerin % 77,2’si lisans mezunu iken % 22,8’i lisansüstü eğitim mezunudur. Öğretmenlilerin her kariyer düzeyinden olmakla birlikte % 62,0’si uzman öğretmen, % 22,8’i öğretmen ve % 15,2’si başöğretmen kariyerlerindedir. Öğretmenlerin % 40,2’si fen ve matematik, % 19,6’sı İngilizce ve % 18,5’i Türkçe ve sosyal bilgiler branşlarındandır. Öğretmenlerin yaş olarak % 33,7’si 36-40 yaş, % 22,8’i 41-45 yaşlarında, % 19,6’sı 35 yaş ve altındadır. Öğretmenlerin % 88,0’i evli iken % 12,0’si bekadır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Ölçeğin birinci bölümünde öğretmenlere ait genel bilgiler “Cinsiyet, öğrenim düzeyi, kariyer durumu, branş, yaş ve medeni durum” olmak üzere 6 soru yer almaktadır.

Öğretmenlerin siber mobbing algılarının ölçülmesi için siber mobbing ölçeği kullanılmıştır. Ölçek Yıldırım ve Ekinci (2019) tarafından geliştirilmiştir. 62 maddeli 5’li likert tipinde ve 8 boyutludur. Siber mobbing 8 faktöre ayrılmış ve teorik alt yapı bağlamında karşılaşılan siber mobbingin biçimini ve sıklığı 12, siber mobbinge karşı verilen tepki ve düzeyi (Aile veya Arkadaş Bilgilendirme) 3, siber mobbinge karşı verilen tepki ve düzeyi (Kurum Bilgilendirme) 4, siber mobbingin uygulanmasına neden olan faktörler (Dışsal Sebepler) 7, siber mobbingin uygulanmasına neden olan faktörler (İçsel Sebepler) 6, siber mobbingin etkileri 13, siber mobbingi önleyici tedbirler 7 ve son olarak siber mobbingi önlemek için alınması gereken tedbirlere yönelik beklenti 10 ifade ile belirlenmiştir.

Boyutlarda siber mobbingin biçim ve sıklığı 12 madde (1-12), Siber mobbinge karşı verilen tepki ve düzeyi (Aile veya Arkadaş Bilgilendirme) 3 madde (13-15), siber mobbinge karşı verilen tepki ve düzeyi (Kurum Bilgilendirme) 4 madde (16-19), siber mobbingin uygulanmasına neden olan Dışsal Sebepler 7 madde (20-26), siber mobbingin uygulanmasına neden olan İçsel Sebepler 6 madde (27-32), siber mobbingin etkileri 13 madde (33-45), siber mobbingi önleyici tedbirler 7 madde (46-52) ve siber mobbingi önlemek için alınması gereken tedbirlere yönelik beklenti 10 madde (53-62) ile ölçülmüştür.

3.4. Verilerin Toplanması

Ölçek kullanım izni ve bilimsel araştırma izinleri alındıktan sonra farklı bölgelerden ortaokullarda gidilerek teneffüs, öğle yemeği arası ve okul çıkışlarında öğretmenlerle görüşülerek istekli olanlara ölçekler verilmiş ve cevaplaması istenmiştir. Ölçekleri doldurma süresi yaklaşık 20-25 dakika sürmüştür.

3.5. Verilerin Analizi

Toplanan veriler SPSS istatistik programına kodlanarak girilmiştir. Verilerin güvenilirlik ve normallik testleri yapılmıştır. Elde edilen Cronbach's Alpha ile basıklık ve çarpıklık testleri sonuçları Tablo 3.2'de verilmiştir.

Tablo 3.2. Verilerin Güvenirlik, Basıklık ve Çarpıklık Analizi Sonuçları

	Cronbach's Alpha	Basıklık (Kurtosis) Değeri	Çarpıklık (Skewness) Değeri
Biçim ve sıklık boyutu (1-12)	,77	-,651	,470
Aile veya arkadaş bilgilendirme boyutu (13-15)	,69	-1,293	,271
Kurum bilgilendirme boyutu (16-19)	,78	-,346	,823
Dışsal sebepler (20-26)	,81	-,896	,559
İçsel sebepler (27-32)	,80	,343	,978
Siber mobbingin etkileri (33-45)	,72	1,297	1,419
Önleyici tedbirler (46-52)	,74	-1,128	,305
Tedbirlere yönelik beklenti (53-62)	,83	1,155	-1,189

Tablo 3.2'de görüldüğü gibi verilerin cronbach's Alpha katsayılarının ,69 ile ,83 arasındadır ve bu değerler verilerin güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Verilerin normallik testleri basıklık ve çarpıklık testi ile yapılarak sonuçlarının -1,50 aralığında olduğu görülmüştür. Tabachnik ve Fidell (2013)'e göre çarpıklık ve basıklık değerleri -1,50 ile +1,50 arasında olan verilerin normal dağılım gösterdiği varsayılmaktadır. Buna göre verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir. Bundan dolayı analizler parametrik testlerden t testi, varyans analizi, frekans, ortalama ve yüzde analizleri kullanılmıştır. Ortalamalar yorumlanırken aşağıda verilen aralıklara göre yorumlanmıştır.

1.00 - 1.80 Çok düşük

1.81 - 2.60	Düşük
2.61 - 3.40	Orta
3.41 - 4.20	Yüksek
4.21 – 5.00	Çok yüksek

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde verilerin analizi ile ulaşılan bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular

- 1) Öğretmenlerin siber mobbing alt boyutlarına ilişkin algıları ne düzeydedir?
- 2) Öğretmenlerin siber mobbing algıları öğretmenlerin cinsiyet, öğrenim düzeyi, kariyer durumu, branş, yaş ve medeni durumlarına göre farklılık göstermekte midir?

şeklinde 2 alt problem oluşturulmuştur. Bu alt problemlere cevap olarak yapılan analizler ve bulgular aşağıda ve ilerleyen sayfalarda yer almaktadır.

4.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi “Öğretmenlerin siber mobbing alt boyutlarına ilişkin algıları ne düzeydedir?” şeklindedir. Öğretmenlerin siber mobbing alt boyutları algılarına ilişkin bulgular Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1. Öğretmenlerin Siber Mobbing Alt Boyutları ve Geneline İlişkin Algıları

	<i>n</i>	\bar{X}	<i>s</i>	Düzeyi
Biçim ve sıklık boyutu	368	1,82	,70	Düşük
Aile veya arkadaş bilgilendirme boyutu	368	2,51	,91	Düşük
Kurum bilgilendirme boyutu	368	1,97	,93	Düşük
Dışsal sebepler boyutu	368	1,94	,91	Düşük
İçsel sebepler boyutu	368	1,64	,73	Çok Düşük
Siber mobbingin etkileri boyutu	368	1,52	,67	Çok Düşük
Önleyici tedbirler boyutu	368	2,14	,99	Düşük
Tedbirlere yönelik beklenti boyutu	368	4,12	,98	Yüksek

Tablo 4.1’de öğretmenlerin siber mobbing algılarının biçim ve sıklık boyutu ($\bar{X}=1,82$) ortalamayla “Düşük” düzeyde, aile veya arkadaş bilgilendirme boyutu ($\bar{X}=2,51$) ortalamayla “Düşük” düzeyde, kurum bilgilendirme boyutu ($\bar{X}=1,97$) ortalamayla “Düşük” düzeyde, dışsal sebepler boyutu ($\bar{X}=1,94$) ortalamayla “Düşük” düzeyde, içsel sebepler boyutu ($\bar{X}=1,64$) ortalamayla “Çok Düşük” düzeyde, siber mobbingin etkileri boyutu ($\bar{X}=1,52$) ortalamayla “Çok Düşük” düzeyde, önleyici tedbirler boyutu ($\bar{X}=2,14$) ortalamayla “Düşük” düzeyde, tedbirlere yönelik beklenti boyutu ($\bar{X}=4,12$) ortalamayla

“Yüksek” düzeyde ve genel siber mobbing algısı ($\bar{X} = 2,20$) ortalamayla “Düşük” düzeydedir. Buna göre öğretmenlerin siber mobbing algılarının İçsel sebepler ve siber mobbingin etkileri boyutlarında çok düşük, biçim ve sıklık, aile veya arkadaş bilgilendirme, kurum bilgilendirme, dışsal sebepler, önleyici tedbirler algısında düşük düzeyde iken tedbirlere yönelik beklenti boyutunda ise yüksek düzeydedir. Buradan öğretmenlerin siber mobbinge yönelik tedbir beklentilerinin yüksek olduğu söylenebilir.

4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Öğretmenlerin siber mobbing algıları öğretmenlerin cinsiyet, öğrenim düzeyi, kariyer durumu, branş, yaş ve medeni durumlarına göre farklılık göstermekte midir?” şeklindedir.

Öğretmenlerin siber mobbing algılarının cinsiyet değişkenine göre analiz sonuçları Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2. *Öğretmenlerin Siber Mobbing Algılarının Cinsiyete Göre Analiz Sonuçları*

	Cinsiyet	n	\bar{X}	s	t	p
Biçim ve sıklık boyutu	Kadın	228	1,82	,68	-,18	,85
	Erkek	140	1,83	,72		
Aile veya arkadaş bilgilendirme boyutu	Kadın	228	2,53	,94	,22	,82
	Erkek	140	2,50	,96		
Kurum bilgilendirme boyutu	Kadın	228	2,00	,94	,63	,52
	Erkek	140	1,93	,95		
Dışsal sebepler boyutu	Kadın	228	2,05	,94	3,06	,00*
	Erkek	140	1,75	,85		
İçsel sebepler boyutu	Kadın	228	1,62	,69	-,87	,38
	Erkek	140	1,69	,78		
Siber mobbingin etkileri boyutu	Kadın	228	1,55	,70	1,17	,24
	Erkek	140	1,47	,62		
Önleyici tedbirler boyutu	Kadın	228	1,99	,95	-3,81	,00*
	Erkek	140	2,39	,92		
Tedbirlere yönelik beklenti boyutu	Kadın	228	4,17	,92	1,20	,23
	Erkek	140	4,04	,96		

*p<0,05

Tablo 4.2’de görüldüğü gibi öğretmenlerin siber mobbing algıları cinsiyet değişkenine göre biçim ve sıklık boyutunda ($t=-1,18$; $p>0,05$), aile veya arkadaş bilgilendirme boyutunda ($t=,21$; $p>0,05$), kurum bilgilendirme boyutunda ($t=,63$; $p>0,05$), içsel sebepler boyutunda ($t=-,87$; $p>0,05$), siber mobbingin etkileri boyutunda ($t=1,17$; $p>0,05$), tedbirlere yönelik beklenti boyutunda ($t=1,20$; $p>0,05$) farklılık göstermediği

görülürken dışsal sebepler boyutunda ($t=3,06$; $p<0,05$) ve önleyici tedbirler boyutunda ($t=-3,81$; $p<0,05$) farklılık görülmüştür. Farklılığın dışsal sebepler boyutunda kadın öğretmenler lehine daha yüksek iken önleyici tedbirler boyutunda ise erkek öğretmenler lehine daha yüksek olduğu görülmüştür. Buna göre siber mobbinge ilgili olarak kadın öğretmenler dışsal sebepleri erkeklere göre daha önemli görürken erkek öğretmenler ise önleyici tedbirleri kadın öğretmenlerden daha önemli görmektedir.

Öğretmenlerin siber mobbing algılarının eğitim düzeyi değişkenine göre analiz sonuçları Tablo 4.3'te verilmiştir.

Tablo 4.3. Öğretmenlerin Siber Mobbing Algılarının Eğitim Düzeyine Göre Analiz Sonuçları

	Eğitim düzeyi	<i>n</i>	\bar{X}	<i>s</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Biçim ve sıklık boyutu	Lisans	284	1,80	,65	-1,04	,29
	Lisansüstü	84	1,89	,82		
Aile veya arkadaş bilgilendirme boyutu	Lisans	284	2,56	,97	1,19	,23
	Lisansüstü	84	2,37	,95		
Kurum bilgilendirme boyutu	Lisans	284	2,00	,94	,80	,42
	Lisansüstü	84	1,89	,98		
Dışsal sebepler boyutu	Lisans	284	1,90	,88	-1,57	,11
	Lisansüstü	84	2,07	,92		
İçsel sebepler boyutu	Lisans	284	1,62	,71	-,90	,36
	Lisansüstü	84	1,71	,77		
Siber mobbingin etkileri boyutu	Lisans	284	1,54	,67	,91	,36
	Lisansüstü	84	1,46	,68		
Önleyici tedbirler boyutu	Lisans	284	2,18	,92	1,23	,21
	Lisansüstü	84	2,03	,96		
Tedbirlere yönelik beklenti boyutu	Lisans	284	4,12	,97	,04	,96
	Lisansüstü	84	4,11	,98		

* $p<0,05$

Tablo 4.3'te görüldüğü gibi öğretmenlerin siber mobbing algıları eğitim düzeyi değişkenine göre biçim ve sıklık boyutunda ($t=-1,04$; $p>0,05$), aile veya arkadaş bilgilendirme boyutunda ($t=1,19$; $p>0,05$), kurum bilgilendirme boyutunda ($t=,80$; $p>0,05$), dışsal sebepler boyutunda ($t=-1,57$; $p>0,05$), içsel sebepler boyutunda ($t=-,90$; $p>0,05$), siber mobbingin etkileri boyutunda ($t=,91$; $p>0,05$), önleyici tedbirler boyutunda ($t=-1,23$; $p>0,05$), tedbirlere yönelik beklenti boyutunda ($t=,04$; $p>0,05$) farklılık göstermemiştir. Bulgular öğretmenlerin siber mobbing algılarının öğretmenlerin eğitim düzeylerine göre farklılık göstermediğini göstermektedir.

Öğretmenlerin siber mobbing algılarının kariyer düzeyi değişkenine göre analiz sonuçları Tablo 4.4'te verilmiştir.

Tablo 4.4. *Öğretmenlerin Siber Mobbing Algılarının Kariyer Düzeyine Göre Analiz Sonuçları*

	Kariyer düzeyi	n	\bar{X}	s	F	p	Fark
Biçim ve sıklık boyutu	Öğretmen	84	1,94	,69	2,23	,10	-
	U. öğretmen	228	1,81	,73			
	Başöğretmen	56	1,69	,54			
Aile veya arkadaş bilgilendirme boyutu	Öğretmen	84	2,65	,91	1,76	,17	-
	U. öğretmen	228	2,42	,94			
	Başöğretmen	56	2,71	,91			
Kurum bilgilendirme boyutu	Öğretmen	84	1,88	,94	2,87	,05	-
	U. öğretmen	228	1,93	,98			
	Başöğretmen	56	2,29	,93			
Dışsal sebepler boyutu	Öğretmen	84	2,07	,96	2,69	,06	-
	U. öğretmen	228	1,85	,91			
	Başöğretmen	56	2,08	,84			
İçsel sebepler boyutu	Öğretmen	84	1,71	,74	1,22	,29	-
	U. öğretmen	228	1,60	,74			
	Başöğretmen	56	1,73	,63			
Siber mobbingin etkileri boyutu	Öğretmen	84	1,77	,78	4,38	,00*	1-2;
	U. öğretmen	228	1,45	,66			
	Başöğretmen	56	1,46	,45			
Önleyici tedbirler boyutu	Öğretmen	84	2,05	,89	5,80	,00*	1-3;
	U. öğretmen	228	2,05	,98			
	Başöğretmen	56	2,67	,97			
Tedbirlere yönelik beklenti boyutu	Öğretmen	84	3,92	,91	2,30	,10	-
	U. öğretmen	228	4,19	,98			
	Başöğretmen	56	4,14	,68			

*p<0,05

1. Öğretmen

2. Uzman öğretmen

3. Başöğretmen

Tablo 4.4'te görüldüğü gibi öğretmenlerin siber mobbing algıları kariyer değişkenine göre biçim ve sıklık boyutunda ($F=2,23$; $p>0,05$), aile veya arkadaş bilgilendirme boyutunda ($F=1,76$; $p>0,05$), kurum bilgilendirme boyutunda ($F=2,87$; $p>0,05$), dışsal sebepler boyutunda ($F=2,69$; $p>0,05$), içsel sebepler boyutunda ($F=1,22$; $p>0,05$), tedbirlere yönelik beklenti boyutunda ($F=2,30$; $p>0,05$) farklılık görülmez iken siber mobbingin etkileri boyutunda ($F=4,38$; $p<0,05$) ve önleyici tedbirler boyutunda ($F=5,80$; $p<0,05$) farklılık görülmüştür. Siber mobbingin etkileri ve önleyici tedbirler boyutlarında fark olan gruplar için Tukey testi yapılmıştır. Analiz sonucunda siber mobbingin etkileri boyutunda kariyer olarak öğretmen unvanlılarla uzman öğretmen ve başöğretmen unvanlılar arasında öğretmen unvanlılar lehine yüksek olmak üzere farklılık

bulunmuştur. Önleyici tedbirler boyutunda başöğretmen unvanlılarla öğretmen ve uzman öğretmen unvanlılar arasında ve başöğretmen unvanlılar lehine yüksek olmak üzere farklılık bulunmuştur.

Öğretmenlerin siber mobbing algılarının branş değişkenine göre analiz sonuçları Tablo 4.5'te verilmiştir.

Tablo 4.5. Öğretmenlerin Siber Mobbing Algılarının Branşa Göre Analiz Sonuçları

	Branş	n	\bar{X}	s	F	p	Fark
Biçim ve sıklık boyutu	Beden-Müzik	40	1,96	,68	,95	,43	-
	DİKAB	40	1,94	,77			
	Fen-Matematik	148	1,77	,57			
	İngilizce	72	1,78	,78			
	Türkçe-S. Bilg.	68	1,83	,88			
Aile veya arkadaş bilgilendirme boyutu	Beden-Müzik	40	2,50	,92	2,03	,09	-
	DİKAB	40	2,90	,81			
	Fen-Matematik	148	2,51	,95			
	İngilizce	72	2,20	,85			
	Türkçe-S. Bilg.	68	2,63	,94			
Kurum bilgilendirme boyutu	Beden-Müzik	40	2,08	,88	,14	,96	-
	DİKAB	40	2,00	,96			
	Fen-Matematik	148	1,94	,94			
	İngilizce	72	1,99	,93			
	Türkçe-S. Bilg.	68	1,96	,94			
Dışsal sebepler boyutu	Beden-Müzik	40	2,10	,88	1,49	,20	-
	DİKAB	40	1,96	,76			
	Fen-Matematik	148	1,88	,95			
	İngilizce	72	2,10	,89			
	Türkçe-S. Bilg.	68	1,78	,95			
İçsel sebepler boyutu	Beden-Müzik	40	1,77	,52	,77	,54	-
	DİKAB	40	1,67	,64			
	Fen-Matematik	148	1,68	,81			
	İngilizce	72	1,58	,66			
	Türkçe-S. Bilg.	68	1,55	,74			
Siber mobbingin etkileri boyutu	Beden-Müzik	40	1,84	,73	3,45	,00*	1-3
	DİKAB	40	1,46	,75			
	Fen-Matematik	148	1,42	,62			
	İngilizce	72	1,53	,56			
	Türkçe-S. Bilg.	68	1,59	,75			
Önleyici tedbirler boyutu	Beden-Müzik	40	2,61	,81	5,10	,00*	1-2;
	DİKAB	40	1,69	,75			1-4;
	Fen Matematik	148	2,24	,94			2-5;
	İngilizce	72	1,79	,92			3-4;
	Türkçe-S. Bilg.	68	2,31	,84			4-5
Tedbirlere yönelik beklenti boyutu	Beden-Müzik	40	3,69	,96	4,64	,00*	
	DİKAB	40	4,24	,93			1-4;
	Fen-Matematik	148	4,01	,92			3-4
	İngilizce	72	4,51	,91			

*p<0,05	1. Beden-Müzik 4. İngilizce	2. Din Kültürü Ahlak Bilgisi 5. Türkçe- Sosyal Bilgiler	3. Fen-Matematik
---------	--------------------------------	--	------------------

Tablo 4.5'te görüldüğü gibi öğretmenlerin siber mobbing algıları branş değişkenine göre biçim ve sıklık boyutunda ($F=,95$; $p>0,05$), aile veya arkadaş bilgilendirme boyutunda ($F=2,03$; $p>0,05$), kurum bilgilendirme boyutunda ($F=,14$; $p>0,05$), dışsal sebepler boyutunda ($F=1,49$; $p>0,05$), içsel sebepler boyutunda ($F=,77$; $p>0,05$) farklılık görülmez iken siber mobbingin etkileri boyutunda ($F=3,45$; $p<0,05$), önleyici tedbirler boyutunda ($F=5,10$; $p<0,05$) ve tedbirlere yönelik beklenti boyutunda ($F=4,64$; $p<0,05$) farklılık görülmüştür.

Siber mobbingin etkileri, önleyici tedbirler ve tedbirlere yönelik beklenti boyutlarında fark olan gruplar için Tukey testi yapılmıştır. Test sonucunda siber mobbingin etkileri boyutunda beden ve müzik branşı öğretmenleriyle fen ve matematik branşı öğretmenleri arasında ve beden ve müzik branşı öğretmenleri lehine fark bulunmuştur.

Önleyici tedbirler boyutunda beden ve müzik branşı öğretmenleriyle DİKAB öğretmenleri ve İngilizce öğretmenleri arasında ve beden ve müzik branşı öğretmenleri lehine yüksek, DİKAB öğretmenleri ile Türkçe-Sosyal bilgiler öğretmenleri arasında ve Türkçe-Sosyal bilgiler öğretmenleri lehine yüksek, Fen –matematik öğretmenleri ile İngilizce öğretmenleri arasında ve fen-matematik öğretmenleri lehine yüksek, İngilizce öğretmenleri ile Türkçe-sosyal bilgiler öğretmenleri arasında ve Türkçe-sosyal bilgiler öğretmenleri lehine yüksek bulunmuştur.

Tedbirlere yönelik beklenti boyutunda beden ve müzik branşı öğretmenleriyle İngilizce öğretmenleri ve fen-matematik öğretmenleri ile İngilizce öğretmenleri arasında ve İngilizce öğretmenleri lehine yüksek bulunmuştur.

Öğretmenlerin siber mobbing algılarının yaş değişkenine göre analiz sonuçları Tablo 4.6'da verilmiştir.

Tablo 4.6. Öğretmenlerin Siber Mobbing Algılarının Yaşa Göre Analiz Sonuçları

	Yaş	n	\bar{X}	s	F	p	Fark
Biçim ve sıklık boyutu	35 yaş ve altı	72	2,10	,68	4,77	,00*	1-4; 1-5; 2-4
	36-40	124	1,84	,78			
	41-45	84	1,77	,67			
	46-50	44	1,51	,46			
	51 ve üstü	44	1,71	,52			
Aile veya arkadaş bilgilendirme boyutu	35 yaş ve altı	72	2,78	,97	2,79	,02*	1-2
	36-40	124	2,26	,95			
	41-45	84	2,44	,87			
	46-50	44	2,61	,97			
	51 ve üstü	44	2,85	,90			
Kurum bilgilendirme boyutu	35 yaş ve altı	72	2,00	,97	4,34	,00*	2-3; 2-5
	36-40	124	1,67	,93			
	41-45	84	2,07	,97			
	46-50	44	2,16	,94			
	51 ve üstü	44	2,41	,97			
Dışsal sebepler boyutu	35 yaş ve altı	72	2,05	,88	3,97	,00*	1-4; 2-4; 3-4; 3-4; 4-5
	36-40	124	1,93	,90			
	41-45	84	1,95	,88			
	46-50	44	1,48	,88			
	51 ve üstü	44	2,19	,85			
İçsel sebepler boyutu	35 yaş ve altı	72	1,68	,64	1,04	,38	-
	36-40	124	1,67	,84			
	41-45	84	1,62	,73			
	46-50	44	1,45	,50			
	51 ve üstü	44	1,74	,67			
Siber mobbingin etkileri boyutu	35 yaş ve altı	72	1,62	,70	1,97	,09	-
	36-40	124	1,55	,83			
	41-45	84	1,53	,59			
	46-50	44	1,27	,39			
	51 ve üstü	44	1,50	,43			
Önleyici tedbirler boyutu	35 yaş ve altı	72	2,05	,95	3,99	,00*	1-5; 2-5;
	36-40	124	1,98	,88			
	41-45	84	2,14	,96			
	46-50	44	2,30	,92			
	51 ve üstü	44	2,62	,88			
Tedbirlere yönelik beklenti boyutu	35 yaş ve altı	72	4,09	,94	,23	,91	-
	36-40	124	4,17	,89			
	41-45	84	4,05	,96			
	46-50	44	4,17	,91			
	51 ve üstü	44	4,10	,77			

*p<0,05 1. 35 yaş ve altı 2. 36-40 3. 45-45 4. 46-50 5. 51 yaş ve üstü

Tablo 4.6’da görüldüğü gibi öğretmenlerin siber mobbing algıları yaş değişkenine göre içsel sebepler boyutunda ($F=1,04$; $p>0,05$), siber mobbingin etkileri boyutunda ($F=1,97$; $p>0,05$), tedbirlere yönelik beklenti boyutunda ($F=,23$; $p>0,05$) farklılık

görülmez iken biçim ve sıklık boyutunda ($F=4,77$; $p<0,05$), aile veya arkadaş bilgilendirme boyutunda ($F=2,79$; $p<0,05$), kurum bilgilendirme boyutunda ($F=4,34$; $p<0,05$), dışsal sebepler boyutunda ($F=3,97$; $p<0,05$) ve önleyici tedbirler boyutunda ($F=3,99$; $p<0,05$) anlamlı farklılık göstermektedir.

Biçim ve sıklık, aile veya arkadaş bilgilendirme, kurum bilgilendirme, dışsal sebepler ve önleyici tedbirler boyutlarında fark olan gruplar için Tukey testi yapılmıştır. Test sonucunda biçim ve sıklık boyutunda 35 yaş ve altındaki öğretmenlerle 46-50 yaşındakiler ve 51 yaş ve üstündekiler arasında ve 35 yaş ve altındaki öğretmenler lehine yüksek, 36-40 yaşındaki öğretmenlerle 46-50 yaşlardaki öğretmenler arasında ve 36-40 yaşındaki öğretmenler lehine yüksektir.

Aile veya arkadaş bilgilendirme boyutunda 35 yaş ve altındaki öğretmenlerle 36-40 yaşlarındaki öğretmenler arasında ve 35 yaş ve altındaki öğretmenler lehine yüksek çıkmıştır.

Kurum bilgilendirme boyutunda 36-40 yaşlardaki öğretmenlerle 41-45 yaşlardaki öğretmenler arasında ve 41-45 yaşlardaki öğretmenler lehine yüksek, 36-40 yaşlardaki öğretmenlerle 51 yaş ve üstündeki öğretmenler arasında ve 51 yaş ve üstündeki öğretmenler lehine yüksektir.

Dışsal sebepler boyutunda 35 yaş ve altındaki öğretmenlerle 46-50 yaşlardaki öğretmenler arasında ve 35 yaş ve altındaki öğretmenler lehine yüksek, 36-40 yaşlardaki öğretmenlerle 46-50 yaşlardaki öğretmenler arasında ve 36-40 yaşlardaki öğretmenler lehine yüksek, 41-45 yaşlardaki öğretmenlerle 50 yaşlardaki öğretmenler arasında ve 41-45 yaşlardaki öğretmenler lehine yüksek, 46-50 yaşlardaki öğretmenlerle 51 yaş ve üstündeki öğretmenler arasında ve 51 yaş ve üstündeki öğretmenler lehine yüksektir.

Önleyici tedbirler boyutunda 35 yaş ve altındaki öğretmenlerle 51 yaş ve üstündeki öğretmenler arasında ve 51 yaş ve üstündeki öğretmenler lehine yüksek, 36-40 yaşlardaki öğretmenlerle 51 yaş ve üstündeki öğretmenler arasında ve 51 yaş ve üstündeki öğretmenler lehine yüksek bulunmuştur.

Öğretmenlerin siber mobbing algılarının medeni durum değişkenine göre analiz sonuçları Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7. Öğretmenlerin Siber Mobbing Algılarının Medeni Duruma Göre Analiz Sonuçları

	Medeni durum	n	\bar{X}	s	t	p
Biçim ve sıklık boyutu	Evli	324	1,80	,68	-1,41	,15
	Bekar	44	1,96	,79		
Aile veya arkadaş bilgilendirme boyutu	Evli	324	2,49	,97	-1,14	,25
	Bekar	44	2,73	,90		
Kurum bilgilendirme boyutu	Evli	324	1,98	,93	,27	,78
	Bekar	44	1,93	,95		
Dışsal sebepler boyutu	Evli	324	1,93	,94	-,39	,69
	Bekar	44	1,99	,72		
İçsel sebepler boyutu	Evli	324	1,66	,75	1,38	,16
	Bekar	44	1,50	,47		
Siber mobbingin etkileri boyutu	Evli	324	1,52	,68	-,11	,91
	Bekar	44	1,53	,62		
Önleyici tedbirler boyutu	Evli	324	2,16	,98	,65	,51
	Bekar	44	2,05	,97		
Tedbirlere yönelik beklenti boyutu	Evli	324	4,08	,94	-1,90	,05
	Bekar	44	4,38	,41		

*p<0,05

Tablo 4.7’de görüldüğü gibi öğretmenlerin siber mobbing algıları medeni durumlarına göre biçim ve sıklık boyutunda ($t=-1,41$; $p>0,05$), aile veya arkadaş bilgilendirme boyutunda ($t=-1,14$; $p>0,05$), kurum bilgilendirme boyutunda ($t=,27$; $p>0,05$), dışsal sebepler boyutunda ($t=-,39$; $p>0,05$), içsel sebepler boyutunda ($t=1,38$; $p>0,05$), siber mobbingin etkileri boyutunda ($t=-,11$; $p>0,05$), önleyici tedbirler boyutunda ($t=,65$; $p>0,05$), tedbirlere yönelik beklenti boyutunda ($t=-1,90$; $p>0,05$) farklılık göstermemiştir. Öğretmenlerin siber mobbing algılarının medeni durumlarına göre farklı olmadığı ve benzer olduğu söylenebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bilgili (2015) ve Hunter (2012) çalışmalarında mobbingin çalışma ve birey yaşamında istenmeyen ve olumsuz durumlar olduklarını belirtmektedirler. Buna göre bu araştırmada ulaşılan öğretmenlerin siber mobbing algılarının içsel sebepler ve siber mobbingin etkileri boyutlarında çok düşük, biçim ve sıklık, aile veya arkadaş bilgilendirme, kurum bilgilendirme, dışsal sebepler, önleyici tedbirler boyutlarında düşük düzeyde iken tedbirlere yönelik beklenti boyutunda ise yüksek düzeydedir. Buradan öğretmenlerin siber mobbinge yönelik tedbir beklentilerinin yüksek olduğu söylenebilir. Diğer boyutlarda düşük ve çok düşük olması olumlu ve sevindiricidir. Böyle durumlarla çok düşük veya düşük düzeyde karşılaştıklarını göstermektedir. Bu durumların eğitim ortamlarında ve eğitim çalışanlarında oldukça az olması bu konularda temkinli olmalarının ve araştırmada da görüldüğü gibi alınan tedbirler ve buna yönelik beklentilerin yüksek olmasıyla başarılı olduğu düşünülmektedir. Eğitim örgütleri ve çalışanlar açısından bu durum istenilen ve beklenen bir durum olup çalışan ve örgüt için olumlu yansımalarının olması beklenmektedir.

Öğretmenlerin siber mobbing algıları öğretmenlerin eğitim düzeylerinde ve medeni durumlarına göre farklılık göstermemiş ancak cinsiyet, kariyer durumu, branş ve yaş durumlarına göre ise farklılık göstermiştir. Ekinci ve Kayapalı-Yıldırım (2020) çalışmalarında sosyal ve psikolojik olarak çeşitli faktörlerin siber mobbing üzerinde etkisinin olduğu ileri sürülmektedir. Bu açıdan bakıldığında araştırmada elde edilen bulguların kişisel yapı ve özelliklere göre farklılık gösterip/göstermemesinde etkili olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin siber mobbing algıları dışsal sebepler boyutunda kadın öğretmenler lehine daha yüksek iken önleyici tedbirler boyutunda ise erkek öğretmenler lehine yüksek çıkmıştır. Buna göre siber mobbinge ilgili olarak kadın öğretmenler dışsal sebepleri erkeklere göre daha önemli görürken erkek öğretmenler ise önleyici tedbirleri kadın öğretmenlerden daha önemli görmektedir. Bu araştırma sonucuna benzer biçimde Geng ve arkadaşları (2022) çalışmalarında erkeklerin siber mağduriyete karşı daha yüksek bir duyarlılık sergilediği belirlenmiştir.

Öğretmenlerin siber mobbing algıları kariyer değişkenine göre siber mobbingin etkileri boyutunda kariyer olarak öğretmen unvanlılarla uzman öğretmen ve başöğretmen unvanlılar arasında öğretmen unvanlılar lehine yüksek olmak üzere farklılık bulunmuştur. Önleyici tedbirler boyutunda başöğretmen unvanlılarla öğretmen ve uzman öğretmen unvanlılar arasında ve başöğretmen unvanlılar lehine yüksek olmak üzere farklılık bulunmuştur. Öğretmenlerin siber mobbing algıları branş değişkenine göre siber mobbingin etkileri, önleyici tedbirler ve tedbirlere yönelik beklenti boyutlarında fark olan gruplar için Tukey testi yapılmıştır. Test sonucunda siber mobbingin etkileri boyutunda beden ve müzik branşı öğretmenleriyle fen ve matematik branşı öğretmenleri arasında ve beden ve müzik branşı öğretmenleri lehine fark bulunmuştur. Önleyici tedbirler boyutunda beden ve müzik branşı öğretmenleriyle DİKAB öğretmenleri ve İngilizce öğretmenleri arasında ve beden ve müzik branşı öğretmenleri lehine yüksek, DİKAB öğretmenleri ile Türkçe-Sosyal bilgiler öğretmenleri arasında ve Türkçe-Sosyal bilgiler öğretmenleri lehine yüksek, Fen –matematik öğretmenleri ile İngilizce öğretmenleri arasında ve fen-matematik öğretmenleri lehine yüksek, İngilizce öğretmenleri ile Türkçe-sosyal bilgiler öğretmenleri arasında ve Türkçe-sosyal bilgiler öğretmenleri lehine yüksek bulunmuştur. Tedbirlere yönelik beklenti boyutunda beden ve müzik branşı öğretmenleriyle İngilizce öğretmenleri ve fen-matematik öğretmenleri ile İngilizce öğretmenleri arasında ve İngilizce öğretmenleri lehine yüksek bulunmuştur.

Öğretmenlerin siber mobbing algıları yaş değişkenine biçim ve sıklık boyutunda 35 yaş ve altındaki öğretmenlerle 46-50 yaşındakiler ve 51 yaş ve üstündekiler arasında ve 35 yaş ve altındaki öğretmenler lehine yüksek, 36-40 yaşındaki öğretmenlerle 46-50 yaşlardaki öğretmenler arasında ve 36-40 yaşındaki öğretmenler lehine yüksektir. Aile veya arkadaş bilgilendirme boyutunda 35 yaş ve altındaki öğretmenlerle 36-40 yaşlarındaki öğretmenler arasında ve 35 yaş ve altındaki öğretmenler lehine yüksek çıkmıştır. Kurum bilgilendirme boyutunda 36-40 yaşlardaki öğretmenlerle 41-45 yaşlardaki öğretmenler arasında ve 41-45 yaşlardaki öğretmenler lehine yüksek, 36-40 yaşlardaki öğretmenlerle 51 yaş ve üstündeki öğretmenler arasında ve 51 yaş ve üstündeki öğretmenler lehine yüksektir. Dışsal sebepler boyutunda 35 yaş ve altındaki öğretmenlerle 46-50 yaşlardaki öğretmenler arasında ve 35 yaş ve altındaki öğretmenler lehine yüksek, 36-40 yaşlardaki öğretmenlerle 46-50 yaşlardaki öğretmenler arasında ve 36-40 yaşlardaki öğretmenler lehine yüksek, 41-45 yaşlardaki öğretmenlerle 50 yaşlardaki öğretmenler arasında ve 41-45 yaşlardaki öğretmenler lehine yüksek, 46-50 yaşlardaki öğretmenlerle 51 yaş ve üstündeki öğretmenler arasında ve 51 yaş ve üstündeki öğretmenler lehine yüksektir. Önleyici

tedbirler boyutunda 35 yaş ve altındaki öğretmenlerle 51 yaş ve üstündeki öğretmenler arasında ve 51 yaş ve üstündeki öğretmenler lehine yüksek, 36-40 yaşlardaki öğretmenlerle 51 yaş ve üstündeki öğretmenler arasında ve 51 yaş ve üstündeki öğretmenler lehine yüksek bulunmuştur.

5.2. Öneriler

- Öğretmenlerin biçim ve sıklık, aile veya arkadaş bilgilendirme, kurum bilgilendirme, dışsal sebepler, önleyici tedbirler boyutlarında siber mobbing algılarının düşük olması olumlu bir durum olmakla birlikte bu konularda duyarlılık ve farkındalıklarını arttırıcı faaliyetler yapılabilir.
- Kadın öğretmenlerin siber mobbing algılarının dışsal sebepler boyutunda daha yüksek olmasının sebepleri araştırılabilir.
- Erkek öğretmenlerin düzeylerinin kadın öğretmenlerden önleyici tedbirler boyutunda daha yüksek çıkmasının nedenleri araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Aktürk, A. O. (2015). Analysis of cyberbullying sensitivity levels of high school students and their perceived social support levels. *Interactive Technology and Smart Education*, 12(1), 44–61. doi:10.1108/ITSE-07-2014-0016
- Akyüz, A. ve Koç, Z. (2020). Empati yönelimli siber zorbalık psiko-eğitim programının lise 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin siber zorbalık ve empati düzeylerine etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(1), 75-111.
- Baştürk, E. (2020). *Çevrimiçi riskler ve siber zorbalık: Siber zorbalıkla mücadele*. (Ed. İ. Arman). 1. Baskı. Ankara: Elma Yayınevi.
- Betts, L. R. (2015). Cyber bullying behaviours. *Encyclopedia of Information Science and Technology* içinde (ss. 6727–6735). doi:10.4018/978-1-4666-5888-2.ch661
- Bilgili, A. (2015). İş Hukukunda Mobbing, Adana: Karahan Kitabevi.
- Bingöl, B. (2007). İş Yerinde Yıldırma (Mobbing) ve Yıldırma Üzerine Bir Araştırma, *Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı.
- Brown, W. M., Hazraty, S. & Palasinski, M. (2019). Examining the Dark Tetrad and its links to cyberbullying. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*. 22(8), 552-557. <http://doi.org/10.1089/cyber.2019.0172>
- Chadwick, S. (2014). *Impacts of Cyberbullying, Building Social and Emotional Resilience in Schools*. First Edition. Springer Cham Heidelberg New York Dordrecht London. <http://doi.org/10.1007/978-3-319-04031-8>
- Chisholm, J. F. (2006). Cyberspace violence against girls and adolescent females, *Annals New York Academy of Sciences*, 1087, 74-89. <http://doi.org/10.1196/annals.1385.022>
- Çobanoğlu, Ş. (2005). Mobbing İşyerinde Duygusal Saldırı ve Mücadele Yöntemleri, İstanbul: Timaş Yayınları.
- Dabakoğlu, A. (2019). Mobbing Davaları, Ankara: Adalet Yayınevi.
- Dinç, E. S. (2020). Sosyal Medya Ortamlarında Siber Zorbalık: Lise Öğrencilerinin Siber Zorbalık Deneyimlerinin İncelenmesi. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, Cilt: 4, SAYI: 1 ss.34-39.
- Ekinci, O. ve Kayapalı-Yıldırım, S. (2020). *Siber Zorbalık*. Birinci Basım. Ankara: Nobel Bilimsel Eserler.
- Geng, J., Bao, L., Wang, J., Wei, X., Zeng, P. & Lei, L. (2022). The maladaptive side of Internet altruists: Relationship between Internet altruistic behavior and cyberbullying victimization. *Children and Youth Services Review*, 134, 106362. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2021.106362>

- Gürhan, N. (2013). A'dan Z'ye Mobbing, Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Hunter, N. (2012). *Cyber Bullying*. London: Raintree Books.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kırcaburun, K., Jonason, P. K. & Griffiths, M. D. (2018). The Dark Tetrad traits and problematic social media use: The mediating role of cyberbullying and cyberstalking. *Personality and Individual Differences*, 135, 264-269. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.07.034>
- Kocatürk, M. ve Türk-Kurtça, T. (2021). Akran zorbalığı ve mağduriyeti, siber zorbalık, ahlaki uzaklaşma ve empatik ilgi arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(79), 1123-1136. <https://doi.org/10.17755/esosder.834590>
- Kowalski, R. M., Limber, S. P. & Agatston, P. W. (2008) *Cyber Bullying: Bullying in The Digital Age*. First Edition. Oxford: Blackwell Publishing Ltd.
- Netzley, P. N. (2014). *How Serious a Problem is Cyberbullying?* First Edition. San Diego: ReferencePoint Press, Inc
- Parks, P. (2013). *Cyberbullying*. San Diego: ReferencePoint Press, Inc.
- Tabachnik, B. G., Fidell, L.S. (2013). Using multivariate statistics (6e éd.). Boston, É.-U. U.: Pearson
- Taşkın, A. (2016). İş Hukuku Açısından İşyeri ve İşletmelerde Mobbing. Anlara: Yetkin Yayınları.
- Tınaz, P. (2011). İşyerinde Psikolojik Taciz (Mobbing). İstanbul: Beta Yayınları.
- Varghese, M. E. & Pistole, M. C. (2017). College student cyberbullying: Self-esteem, depression, loneliness, and attachment. *Journal of College Counseling*, 20, 7–21. <http://doi.org/10.1002/jocc.12055>
- Weber, N. L. & Pelfrey, Jr, W. V. (2014). *Cyberbullying: Causes, Consequences and Coping Strategies*. El Paso: LFB Scholarly Publishing LLC.
- Yıldırım, S. K., Ekinci, O. (2019). Siber Mobbing Ölçeği Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması, *Mavi Atlas*, 7(2), 294-320

EKLER

Ek 1: Denizli il Millî Eğitim Müdürlüğü Veri Toplama İzin Onayı

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-16605029-44-85117998
Konu : Anket Uygulama İzni

25/09/2023

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Pamukkale Üniversitesi Rektörlüğünün 11.09.2023 tarihli ve 415542 sayılı yazısı.

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi (İ.Ö.) Tezsiz Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ali DÖNMEZ, "Öğretmenlerin Siber Mobbing Algıları" konulu proje çalışmasına yönelik hazırlanmış olduğu anket/ölçek formlarını İlgi yazı gereği Müdürlüğümüze bağlı Denizli ili Pamukkale ilçesinde bulunan okullarda görev yapan öğretmenlere uygulamak istemektedir.

Yukarıda adı geçen müracaat ile ilgili (Lisans/Lisansüstü/Doktora) öğrencileri ve Öğretim Görevlilerinin ilgi yazıları ekinde belirtmiş oldukları okullarda, (Ortaöğretim/İlköğretim/Okulöncesi) konuları ile ilgili anket çalışmalarının 2020/2 Nolu "Araştırma Uygulama İzinleri" Genelgesinde belirtilen esaslar gereğince; Okul ve kurumların eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde 2023/2024 eğitim-öğretim yılı içinde denetimi ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre, onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının uygulanması, ilgili genelgenin 28. Maddesi ve "Araştırma İzni Başvuru Taahhütnamesi"nin 16. Maddesi gereği **sonuç raporunun çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde kurumunuz aracılığı ile gönderilmesi** Müdürlüğümüze uygun görülmüştür.

Olurlarınıza arz ederim.

Dr. Emre ÇALIŞKAN
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
25/09/2023
Hamit GENÇ
Vali a.
Vali Yardımcısı V.

T.C.
DENİZLİ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

Kurumunuzca Müdürlüğümüzden talep edilen araştırma isteklerine ait Makam Onayı ve Müdürlüğümüze Onay verilen anket formları ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Hamit GENÇ
Vali a.
Vali Yardımcısı V.

Ek:
1-Anket Formları

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : M.Akif Ersoy Mah.29 Ekim Bulv.No:174/1
Merkezefendi/DENİZLİ
İnternet Adresi: <http://denizli.meb.gov.tr>
E-Posta: ab20@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: Hüseyin ERKOÇ-V.H.K.İ. / Sefa GELMİŞ-Şef
Telefon No : 0 (258) 234 20 95
Faks : 0 (258)234 20 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrak.ersoy.meb.gov.tr> adresinden **h9e9-a810-3a91-a1hc-1c7c** kodu ile teyit edilebilir.

Ek 2: Ölçek Kullanım İzinleri

23:48 VoLTE LTE1 %42

← 🗑️ 📁 ⋮

Ynt: Ölçek kullanım izin talebi

 Ali DÖNMEZ 16 Haz
[Redacted] +1 🚩 ⋮

Değerli hocam merhabalar,
Ben Ali Dönmez Pamukkale Üniversitesinde
yüksek lisans öğrencisiyim. Bilimsel
araştırmamda izniniz olurda geliştirmiş
olduğunuz "Siber Mobbing Ölçeği" adlı ölçeğinizi
kullanmak istiyorum.
Gerekli iznin verilmesini saygıyla arz ederim.
İyi çalışmalar.
Ali DÖNMEZ
E-mail: [Redacted]
Tel: [Redacted]

 Oğuzhan EKİNCİ 16 Haz
Ali DÖNMEZ ⋮

Merhaba Ali Bey,
tabi ki ölçeği kullanabilirsiniz. Çalışmalarınızda
kolaylıkla diliyorum, en kısa zamanda başarıyla
bitirmeniz nasip olsun. İyi akşamlar. Esenlikler.
Oğuzhan

⏪ ∨ Tümünü yanıtla

III ○ <

Ek 3: Ölçekler

Evrak Tarih ve Sayısı: 08.09.2023-E.415406

Sayın Katılımcımız

Katılacağınız bu çalışma, "Öğretmenlerin Siber Mobbing Algıları" adıyla, Ali DÖNMEZ tarafından Eylül-Aralık 2023 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: "Öğretmenlerin Siber Mobbing Algılarının İncelenmesi"

Araştırmanın Nedeni: Bilimsel araştırma Tez çalışması

Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler): Denizli ili Pamukkale İlçesi Resmi Ortaokullar

Araştırma Uygulaması: Anket

Görüşme

Gözlem

O.....

10.201.1.83

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul/kurum yönetiminin izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılımıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çalışmada sizden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamen gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Veriler sadece araştırmada kullanılacak ve üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Uygulamalar, kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden rahatsız hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakabilirsiniz.

Katılımı onaylamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı :Ali DÖNMEZ

İletişim Bilgileri :

Yukarıda bilgileri bulunan araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

...../...../.....

İsim-Soyisim İmza:

Katılımcı Adı-Soyadı :

Telefon Numarası :

Bu belge,güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 08.09.2023-E.415406

EKLER

Ek 1: Ölçek

Değerli Meslektaşlarım;

Yüksek lisans çalışmamda kullanılmak üzere sizlerin görüşlerine ihtiyaç duymaktayım. Verdiğiniz cevaplar sadece bilimsel çalışmada kullanılacak olup başka kurum ve kişilerle paylaşılmayacaktır. Aşağıdaki ifadelere katılım düzeyinizi göstermek için size göre uygun seçeneği lütfen (X) şeklinde işaretleyiniz.

Yapmış olduğunuz katkı ve desteklerden dolayı teşekkür eder, saygılar sunarım.

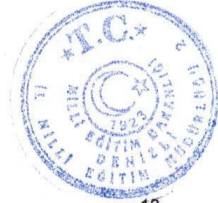
10.201.1.83
8.09.2023

Ali DÖNMEZ

Yüksek Lisans Öğrencisi

I. BÖLÜM: Demografik Özellikler

- A) Cinsiyet: Kadın () Erkek ()
 B) Öğrenim düzeyi: Lisans () Lisansüstü ()
 C) Kariyer durumu: Öğretmen () Uzman öğretmen () Başöğretmen ()
 D) Branşı:
 E) Yaş:
 F) Medeni durum: Evli () Bekar ()

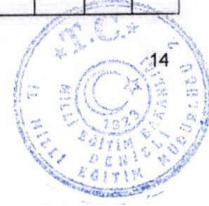
13

Evrak Tarih ve Sayısı: 08.09.2023-E.415468

II. BÖLÜM: Siber Mobbing Ölçeği

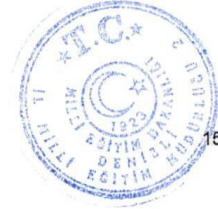
	Kesinlikle Katılmıyorum (1)	Katılmıyorum (2)	Kararsızım (3)	Katılıyorum (4)	Kesinlikle Katılıyorum (5)
1. İnternette iftira ve söylentilere maruz kaldım.					
2. İnternette benimle alay edildi ya da dalga geçildi.					
3. İnternet üzerinden bana baskı veya şantaj yapıldı ya da tehdit edildim.					
4. İnternet üzerinden rahatsız edici veya utanç verici fotoğraf ya da video gibi paylaşımlara maruz kaldım.					
5. Benim adıma sahte profiller oluşturuldu.					
6. Benimle temas kurulmak istendi veya istemediğim bir buluşmaya zorlandım.					
7. E-posta veya mesajlarla sürekli tehdit edildim.					
8. Sahte bir hesapla kandırmak istediler.					
9. Sosyal medyadaki duvarımda, benimle dalga geçildi.					
10. Sosyal medyada fotoğraflarıma altına aptalca ve hakaret edici şeyler yayınlandı.					
11. İnternet üzerinden fiziksel şiddet veya ölüm tehditleri aldım.					
12. İnternet üzerinden diğer eylem ve olaylara maruz kaldım.					
13. Durumdan ailemi ve akrabalarımı haberdar ettim.					
14. Çözüm için arkadaşlarımla fikir alışverişinde bulundum.					
15. Arkadaşlarımı veya diğer öğrencileri bilgilendirdim					
16. Okul yöneticilerini bilgilendirdim.					
17. Doktor veya danışma merkezinden yardım aldım.					
18. Öğrenci işlerini veya sekreterliği bilgilendirdim.					
19. Online yardım ve bilgi desteği aldım.					
20. Haset veya kıskançlık nedeniyle					
21. Okuldaki rekabetçi iklim nedeniyle					
22. Okuldaki katı hiyerarşiler nedeniyle					
23. Dış görünüşüm nedeniyle					
24. İstenmeyen eleştirileri dile getirdiğim için					
25. Başarısız performansım nedeniyle					
26. Başarılı performansım nedeniyle					
27. Kişiliğim yüzünden					
28. Sosyal uyum sorunlarım nedeniyle					
29. Cinsellik nedeniyle					
30. Dinsel nedenlerden					
31. Irksal nedenlerden					

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 08.09.2023-E.415406

32.Cinsel tercihim nedeniyle					
33.Kalıcı kişilik sorunları yaşadım					
34.Depresyona girdim					
35.Özgüven sorunları yaşadım					
36.Obsesif-kompulsif (Takıntı) sorunlar yaşadım					
37.Pskio-somatik (psikolojik kökenli fiziksel) sorunlar yaşadım					
38.Fiziksel sorunlar yaşadım					
39.Alkol, uyuşturucu vb. bağımlılığım oluştu					
40.İntihara meyilli biri oldum					
41.Başka bir okula geçiş yaptım veya düşünüyorum					
42.Bu olaylardan ötürü okula devamsızlık yaptım					
43.Doktor veya terapistlerle görüştim	201.1.83				
44.Ailem veya arkadaşlarımla sorunlar yaşadım					
45.Başka tür etkiler yaşadım	8.09.2023				
46.Okulumuzda mobbing/siber mobbing olayları için bir temas noktası mevcuttur.					
47.Okulumuzda mobbing/siber mobbing baş etmek için yönetmelik veya rehber mevcuttur.					
48.Okulumuzda mobbing/siber mobbing konusunda eğitim verilmektedir.					
49.Okulumuzda mobbing/siber mobbing konularında eğitim almış yöneticiler bulunmaktadır.					
50.Okulumuzda broşür, intranet, haber bültenleri aracılığıyla mobbing/siber mobbing konusu aydınlatılmaktadır.					
51.Okulumuzda mobbing/siber mobbing olaylarıyla ilgili seminerler vs. yapılmaktadır.					
52.Okulumuzda mobbing/siber mobbing olaylarıyla ilgili arabulucular veya benzeri merciler mevcuttur.					
53.Daha caydırıcı mevzuatların oluşturulması					
54.Kamu yardım ya da danışma merkezlerinin kurulması					
55.Yerel kurumlarda mobbing/siber mobbing karşıtı eğitimlerin verilmesi					
56.Eğitim kurumlarında mobbing/siber mobbing karşıtı eğitimlerin verilmesi					
57.Siyaset kurumunun daha fazla destek vermesi					
58.Sivil toplum kuruluşlarının daha fazla destek vermesi					
59.İnternette yardım veya danışma merkezlerinin oluşturulması					
60.Mobbing/siber mobbing karşıtı kamu spotlarının yapılması					
61.Online rehber veya koçluk birimlerinin kurulması					
62.Akıllı telefonlar için uygulamaların geliştirilmesi					

Bu belge,güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.